1.7. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами

1) Поняття конституційної скарги (ст. 55 Закону України про Конституційний суд України)

Конституційна скарга - це письмове клопотання до Конституційного Суду України про перевірку **конституційності закону України (його окремих положень)**, який:

- **застосовано** в **остаточному судовому рішенні** у справі заявника.

Ключове: предмет скарги - **тільки закон**, а не судове рішення чи підзаконний акт.

2) Суб'єкти права на конституційну скаргу (ст. 56 Закону України про Конституційний суд України)

Суб'єктом є **особа**, яка вважає, що закон, застосований у її справі, суперечить Конституції.

Можуть бути суб'єктами:

- фізичні особи;
- юридичні особи приватного права.

❌ **Юридичні особи публічного права** не мають права на конституційну скаргу.

3) Підписання скарги (ст. 56 Закону України про Конституційний суд України)

Фізична особа:

- підписує **особисто**.

Виняток:

- якщо через стан здоров'я/фізичну ваду не може підписати — підписує **уповноважена особа**, що діє від її імені.

Юридична особа:

- підписує **уповноважена особа**;
- повноваження підтверджуються:
  - установчими документами;
  - актом про призначення (обрання).

4) Обов'язковий зміст конституційної скарги (ст. 55 ч.2 Закону України про Конституційний суд України)

У скарзі зазначаються:

1. ПІБ (або назва юр. особи), адреса, контакти, e-mail (за наявності)
2. Відомості про уповноважену особу (якщо є)
3. Короткий виклад остаточного судового рішення, де застосовано закон
4. Опис перебігу розгляду справи в судах
5. Конкретні положення:
   - закону України, що оскаржуються;
   - Конституції України, з якою порівнюється закон
6. Обґрунтування неконституційності + яке право порушено
7. Перелік документів і матеріалів + копії
8. Перелік додатків

📌 Додаток обов'язковий: **копія остаточного судового рішення**, засвідчена судом, який його ухвалив.

Посилання на формуляр конституційної скарги на сайті КСУ

5) Умови прийнятності конституційної скарги (ст. 77 Закону України про Конституційний суд України)

Конституційна скарга прийнятна лише якщо:

(1) Вичерпано національні засоби захисту

Тобто:

- є рішення після апеляції, яке набрало законної сили;
- якщо касація можлива - потрібне рішення після касації.

(2) Дотримано строк

⏳ **не більше 3 місяців** з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням.

6) Винятки щодо строку

Позастрокова прийнятність:

Суд може прийняти скаргу після 3 місяців, якщо:

- визнає розгляд необхідним **із мотивів суспільного інтересу**.

Поновлення строку:

Якщо строк пропущено, бо особа не мала повного тексту рішення, вона може:

- заявити у скарзі клопотання про поновлення строку.

7) Неприйнятність і відмова у відкритті провадження

Суд відмовляє у відкритті провадження, якщо:

- скарга очевидно необґрунтована, або
- наявне зловживання правом на подання скарги.

📌 **Типові випадки неприйнятності:**

- скарга спрямована проти судового рішення, а не закону;
- відсутнє обґрунтування неконституційності;
- пропущено строк без підстав;
- не вичерпано касацію (якщо можлива).

8) Забезпечення конституційної скарги (ст. 78 Закону України Про Конституційний суд України)

У виняткових випадках **Велика палата** може:

- з власної ініціативи застосувати забезпечення,
- видати **забезпечувальний наказ** (виконавчий документ).

Підстава:

необхідність запобігти **незворотним наслідкам**, які можуть настати через виконання остаточного судового рішення.

Спосіб забезпечення:

- **тимчасова заборона** вчиняти певну дію.

📌 Забезпечувальний наказ діє до:

- ухвалення рішення Судом, або
- закриття провадження.

Коротка логіка процедури

остаточне судове рішення → застосовано закон → 3 місяці → скарга з вимогами ст.55–56 → перевірка прийнятності ст.77 → відкриття провадження / відмова → (винятково) забезпечення ст.78 → рішення КСУ